

Baltus Hendrik Pekelharing

Als de prominente liberaal B.H. Pekelharing (*1841, Krommenie – †1922, Den Haag) tachtig jaar wordt, stuurt de Sociaal Democratische Arbeiders Partij hem een felicitatietelegram. De linkse voormannen danken hem daarin ‘voor het belangrijke werk in uw vruchtbaar leven, zij het indirekt, voor de arbeidersklasse verricht’. Kom daar tegenwoordig eens om!

Het is in Zutphen – decennia eerder – dat Pekelharings maatschappelijke denkbeelden vorm krijgen. Als pas gepromoveerd jurist komt hij in 1866 naar hier met een benoeming als leraar op zak. Hij gaat de Zutphense hbs’ers staatsinrichting en aardrijkskunde bijbrengen, later ook nog boekhouden. Pekelharing woont in de Broederenkerkstraat. Politiek zoekt hij aansluiting bij de liberalen die zich in de plaatselijke kiesvereniging *Redding door Bezuiniging* hebben georganiseerd. In de verkiezingsstrijd van 1868 schrijft hij hun politieke pamfletten.

Als een groep verontruste Zutphense liberalen – onder hen Jacob Dam en David Evekink – in 1869 de *Zutphensche Courant* overneemt van de weduwe Thieme en zo voorkomt dat die in handen van de conservatieven valt, vragen ze Pekelharing om redacteur te worden. Deze weet het niveau van de krant ver uit te tillen boven dat van lokaal nieuws- en advertentieblad. Onder zijn leiding wordt de *Zutphensche Courant* een toonaangevend orgaan van de vooruitstrevend-liberale beweging, waarin ook zijn eigen denkbeelden doorklinken.

Al in zijn Zutphense tijd raakt Pekelharing steeds meer onder invloed van de *kathedersocialisten*. Deze uit Duitsland overgewaaide liberale stroming wil overheidsingrijpen om de arbeidersklasse tegen economische uitbuiting te beschermen. Lotsverbetering zonder klassenstrijd dus. In tal van lokale en landelijke verenigingen houdt Pekelharing zich met

B.H. Pekelharing. (collectie Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis, Amsterdam)

arbeiderszaken bezig. Vooral zijn bijdragen aan de Zutphense *Kring voor Wetenschappelijk Onderhoud* bezorgen hem faam én de reputatie van socialist. In 1871 is hij betrokken bij de oprichting van het *Algemeen Nederlandsch Werklieden Verbond*.

Pekelharing verlaat Zutphen in 1874. Kort daarvoor is hij benoemd tot hoogleraar staats-huishoudkunde en handelsrecht aan de Polytechnische School in Delft. Politiek schuift hij steeds verder op naar links. In 1879 richt hij – samen met onder anderen de socialistische dominee F. Domela Nieuwenhuis – het *Comité voor Algemeen Stenrecht* (voorlopig alleen nog voor mannen) op. Pekelharing blijft echter meer een denker dan een doener. Van de klassenstrijd moet hij niets hebben. ‘Als ik een polemische ader heb, dan klopt hij flauw’, schrijft hij eens.

(Rob Kammelar)

Literatuur

- *Biografisch Woordenboek van het Socialisme en de Arbeidersbeweging in Nederland*, deel 6 (1995).
- Regionaal Archief Zutphen: toegang 0116, Archief van de Kring voor Wetenschappelijk Onderhoud te Zutphen (1854-2004).